

Content Analysis of the Articles Published in the Journal of Public Administration in University of Tehran

Hosein Imani

*Corresponding author, PhD. Candidate, Department of Public Administration, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: imani66@ut.ac.ir

Amir Hosein Abdollahzadeh

PhD Candidate, Department of Public Administration, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: abdollahzadeh@ut.ac.ir

Ali Asghar Pourezzat

Prof., Department of Public Administration, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: pourezzat@ut.ac.ir

Abstract

Objective: In this research, we are going to analyze the content of articles published in “Journal of Public Administration” dependent to University of Tehran as a prominent journal in the field of public administration in Iran.

Methods: The research method applied in this research is content analysis and the statistical population is 291 articles published in the Journal of Public Administration dependent to University of Tehran between 2008 and 2018. There is no sampling in this research and all the paper have been scrutinized through census.

Results: By scanning each article, the contents of all the articles including number of published articles, gender, Scientific rank, discipline and the authors’ interests, participating universities and organization, statistical population, approach, type, analytical level, strategy and time horizon of articles, type of the data and data collection method were analyzed.

Conclusion: The results showed that 291 articles were published in the journal from 2008 to the spring of 2018 and most of them were written by male authors entitled as assistant professors who have studied public administration and dependent to University of Tehran. Also, many of the articles were about organizational behavior and human resources management, the statistical population of articles was mainly organizations and public sector. Moreover, the results showed that many of the articles were cross-sectional and quantitative and they were mostly applied in nature. Besides, their analytical level and strategy were individual and survey respectively. And the data were primitive and the questionnaires were the main data collection method.

Keywords: Public administration, Content analysis, Public administration researches, Journal of public administration, Public administration in Iran.

Citation: Pourezzat, A.A., Imani, H., Abdollahzadeh, A.H. (2018). Content Analysis of the Articles Published in the Journal of Public Administration in University of Tehran. *Journal of Public Administration*, 10(3), 387- 414. (in Persian)

Journal of Public Administration, 2018, Vol. 10, No.3, pp. 387- 414

DOI: 10.22059/jipa.2018.265121.2359

Received: April 14, 2018; Accepted: July 26, 2018

© Faculty of Management, University of Tehran

تحلیل محتوای پژوهش‌های فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران

حسین ایمانی

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: imani66@ut.ac.ir

امیرحسین عبدالله‌زاده

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: abdallahzadeh@ut.ac.ir

علی اصغر پورعزت

* نویسنده مسئول، استاد، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: pourezzat@ut.ac.ir

چکیده

هدف: در پژوهش حاضر درصد تحلیل محتوای مقالات فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران به‌منزله یکی از نشریه‌های معتبر در رشته مدیریت دولتی در ایران هستیم.

روش: پژوهش حاضر مبتنی بر روش تحلیل محتواست و جامعه آماری شامل ۲۹۱ مقاله منتشر شده در سال‌های ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷ در نشریه مدیریت دولتی دانشگاه تهران است. در این پژوهش از نمونه‌گیری استفاده نشده و همه عناصر جامعه به‌صورت سرشماری بررسی شده‌اند.

یافته‌ها: پس از بررسی تک تک مقالات، محتوای آنها از لحاظ تعداد مقالات چاپ شده در فصلنامه، جنسیت نویسندگان، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوعات و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت‌کننده، جامعه آماری، رویکرد، نوع، سطح تحلیل، استراتژی و مقطع زمانی پژوهش‌ها، نوع داده‌ها و روش گردآوری داده‌ها تجزیه و تحلیل شد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که از سال ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷ تعداد ۲۹۱ مقاله در فصلنامه مدیریت دولتی منتشر شده است. بیشترین مقالات توسط نویسندگان مرد، با رتبه علمی استادیار، مدرک مدیریت دولتی و وابسته به دانشگاه تهران انتشار یافته است. موضوع محوری بیشتر مقالات، رفتار سازمانی و منابع انسانی بوده و اغلب آنها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی را برای جامعه آماری در نظر گرفته‌اند. همچنین بر اساس نتایج، بیشتر پژوهش‌ها به‌صورت مقطعی انجام شده و دارای رویکرد کمی و از نوع کاربردی بودند؛ سطح تحلیل و استراتژی بیشتر مقالات، به‌ترتیب از نوع فردی و پیمایشی بوده است. داده‌های به‌کار رفته در بیشتر آنها، از نوع اولیه و روش گردآوری داده‌ها بیشتر از طریق پرسش‌نامه بوده است.

کلیدواژه‌ها: مدیریت دولتی، تحلیل محتوا، پژوهش‌های مدیریت دولتی، فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، مدیریت دولتی در ایران.

استناد: ایمانی؛ حسین؛ عبدالله‌زاده، امیرحسین؛ پورعزت، علی اصغر (۱۳۹۷). تحلیل محتوای پژوهش‌های فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران. *فصلنامه مدیریت دولتی*، ۱۰(۳)، ۳۸۷-۴۱۴.

فصلنامه مدیریت دولتی، ۱۳۹۷، دوره ۱۰، شماره ۳، صص. ۳۸۷-۴۱۴

DOI: 10.22059/jipa.2018.265121.2359

دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۲۵، پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۰۴

© دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

مقدمه

بحران هویت همواره در رشته مدیریت دولتی^۱ به‌منزله مسئله‌ای جدی مطرح شده (هافر^۲، ۲۰۱۶؛ مینزر^۳، ۱۹۹۴؛ والدو^۴، ۱۹۶۸) و این رشته همیشه درصدد کشف و دست یافتن به هویت مجزا و منحصر به‌خود بوده است (اسلاگل و ویلیامز^۵، ۲۰۱۸). با بررسی پژوهش‌های پیشین در حوزه مدیریت دولتی، مشخص می‌شود که بسیاری از تلاش‌های علمی صورت گرفته، فقط به افزایش بحران هویت در مدیریت دولتی دامن زده‌اند و حوزه یاد شده، دستاوردهای پژوهشی اندک و ناچیزی داشته است (رادشلدرز و لی^۶، ۲۰۱۱)؛ به‌گونه‌ای که بسیاری از پژوهشگران این حوزه با وجود نگارش مقاله در مجلات مدیریت دولتی، در سایر حوزه‌ها اعم از علوم سیاسی، مدیریت، جامعه‌شناسی، مطالعات شهری، رفتار سازمانی و غیره نیز به ارائه مقاله پرداخته‌اند و این مسئله موجب شده است که مقاله‌ها و دستاوردهای علمی پژوهشگران حوزه مدیریت دولتی در مقایسه با پژوهشگران سایر علوم، ناچیز جلوه کند (ون دی وال و ون دلفت^۷، ۲۰۱۵ به نقل از راجرز و راجرز^۸، ۲۰۰۰: ۴۳۵). در واقع، یکی از راه‌هایی که به رشد علمی و مشخص شدن هویت یک رشته کمک می‌کند، نشریه‌های تخصصی است که انسجام و وحدت نویسندگان و موضوعات یک حوزه پژوهشی را نشان می‌دهد. نشریه‌ها علاوه بر اینکه استانداردهای کیفی وضع می‌کنند، با نمایش محورها و موضوع‌های پژوهشی، ماهیت و محدوده ایده‌های بحث شده در جوامع علمی و تخصصی - اجرائی را نیز مشخص می‌کنند (سوجیموتو و وینگارت^۹، ۲۰۱۵). از سوی دیگر، تحلیل آنچه در نشریه‌های یک رشته علمی چاپ می‌شود، به ما برای درک بهتر اهمیت، موضوع‌ها و مسئولیت‌های آن رشته کمک می‌کند و می‌توانیم با نگاه به گذشته و تحلیل پژوهش‌های صورت گرفته در نشریه‌های قبل، مسیر مورد انتظار در آینده را نیز ترسیم کنیم. بررسی روندها در نشریه‌ها به ما کمک می‌کند که ظهور و تداوم موضوع‌ها، پارادایم‌ها و روش‌های به‌کار گرفته شده در طول زمان را شناسایی کرده و قوت‌ها و ضعف‌های هر یک را مشخص کنیم (رادشلدرز و لی، ۲۰۱۱).

در حوزه مدیریت دولتی نیز همچون سایر حوزه‌ها، نشریه‌های تخصصی علمی و اجرائی در جهت‌دهی و توسعه آن به‌منزله یک رشته، نقش مهمی دارند. بنابراین ارزیابی دقیق و انتخاب مقاله‌ها برای تقویت یکپارچگی و هویت مدیریت دولتی ضروری است (سوجیموتو و وینگارت، ۲۰۱۵). همان‌گونه که دنهارت بیان کرده است، نظریه‌پردازان سازمان دولتی باید آثار پیشین در باب نظریه مدیریت دولتی را مد نظر قرار دهند و بایستی پرسند که چگونه اثرشان با سایر تلاش‌های فرهنگی و فکری زمان خود تناسب دارد (دنهارت^{۱۰}، ۱۳۹۵: ۵۳). بنابراین، تحلیل محتوای نشریه‌های حوزه مدیریت دولتی، دغدغه‌ها، مسئله‌ها و چالش‌های نظری، پژوهشی و تا حدی عملی پژوهشگران و دانشگاهیان این رشته را در کشور به ما نشان می‌دهد. دهه اخیر، بی‌تردید یکی از حساس‌ترین برهه‌های تاریخی کشورمان بوده و بروز مسائل گوناگونی مانند مذاکره‌های سیاسی بین‌المللی، فشارها و تحریم‌های اقتصادی، فسادها و رسوایی‌های مالی دولتی که ارتباط نزدیکی با

۱. در این مقاله، اصطلاحات مدیریت دولتی و اداره امور دولتی، یکسان و مترادف با public administration در نظر گرفته شده‌اند.

2. Hafer

4. Waldo

6. Raadschelders, & Lee

8. Rodgers & Rodgers

10. Denhardt

3. Mainzer

5. Slagle, & Williams

7. Van de Walle, & van Delft

9. Sugimoto & Weingart

رشته مدیریت دولتی دارند، توجه عموم جامعه را به خود جلب کرده‌اند؛ از این رو از جامعه علمی و دانشگاه‌ها انتظار می‌رود که گام‌های مؤثری برای پژوهش مسائل و مشکلات بنیادین کشور بردارند و دغدغه‌های نظری و پژوهشی آنها، در راستای پاسخگویی و شناخت بهتر مسائل و بحران‌های مدیریتی روز جامعه باشد. در واقع از پژوهشگران مدیریت دولتی انتظار می‌رود با اجرای پژوهش‌های دقیق، به بررسی مسائل و چالش‌های موجود در کشور بپردازند. بنابراین نشریه‌های مدیریت دولتی، انعکاسی از تلاش‌های نظری، پژوهشی و علمی صاحب‌نظران این رشته در کشورند که باید مسائل مورد نیاز مدیران دولتی را موضوع مقاله‌های خود قرار دهند.

واژه دهه^۱ در لغت به معنای یک دوره ده ساله است و واژه مرتبط با آن، یعنی رو به زوال گذاشتن^۲، مستلزم گذر زمان و ایجاد تغییرات فیزیکی و غیرفیزیکی قابل مشاهده است. از این رو با توجه به مفهوم دهه و اهمیت آن در تجربه‌های انسانی (لوو و گاردنر^۳، ۲۰۰۱)، در این پژوهش درصدد بررسی و تحلیل محتوای مقالات فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران در دهه اخیر هستیم که نتایج آن می‌تواند به جهت‌گیری پژوهش‌های آتی کمک کند. فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، یکی از نشریه‌های معتبر و مطرح در رشته مدیریت دولتی در ایران محسوب می‌شود. در این پژوهش، به تحلیل محتوای مقالات، از لحاظ تعداد مقالات چاپ شده در فصلنامه، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوع‌ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/ سازمان‌های مشارکت‌کننده، جامعه آماری، رویکرد، نوع، سطح تحلیل، استراتژی و مقطع زمانی پژوهش‌ها، نوع داده‌ها و روش گردآوری داده‌ها پرداخته شده است.

پیشینه پژوهش

مفهوم و هویت مدیریت دولتی

مدیریت دولتی در بسیاری از کشورها، بخش حیاتی حکومت محسوب می‌شود (محمدی، الوانی، معمارزاده طهران و حمیدی، ۱۳۹۵ به نقل از جریسات، ۲۰۱۰: ۶۱۶) که کارآمدی آن در بقای تمدن‌ها و ناکارآمدی آن در زوال تمدن‌ها نقش مهمی دارد (محمدی، الوانی، معمارزاده طهران و حمیدی، ۱۳۹۵ به نقل از فرازمنند، ۲۰۰۲). مدیریت دولتی^۴ به لحاظ معناشناسی، ترکیبی از دو واژه Public و Administration است. واژه اداره (Administration) به معنای خدمت کردن، اداره کردن و انجام دادن کار است (سالارزهی و ابراهیم‌پور ۱۳۹۱ به نقل از استیورز، ۲۰۰۳: ۲۱۱) و واژه عمومی (Public) به امور عمومی شهروندان جامعه اطلاق می‌شود (سالارزهی و ابراهیم‌پور ۱۳۹۱ به نقل از فرای، ۱۹۹۷). هویت رشته مدیریت دولتی در سال‌های ۱۹۳۹-۱۹۳۰ در قالب اصول و قواعد مدیریت علمی شکل گرفت و فعالیت‌ها و اقدام‌های برخی نهادها، همچون انجمن پژوهش‌های علوم اجتماعی^۵، مؤسسه شفاف‌سازی مدیریت دولتی^۶ و کمیته مشاوره مدیریت دولتی^۷، هسته مرکزی مدیریت دولتی را شکل داد (رابین، هیلدرث و میلر^۸، ۲۰۰۷: ۱۳). البته قبل از اینکه مطالعه رسمی اداره امور دولتی

1. Decade

3. Lowe & Gardner

5. Social Science Research Council

7. Advisory Committee on Public Administration

2. Decay

4. Public administration

6. Public Administration Clearing House

8. Rabin, Hildreth & Miller

(مدیریت دولتی) در این قرن آغاز شود، نظریه‌پردازان و کارگزاران بسیاری درباره نقش سازمان‌های اداری در رتق و فتق امور حکومت، اظهارنظر کردند که یکی از برجسته‌ترین آنها، در قالب نظریه الکساندر هامیلتون و توماس جفرسون صورت‌بندی شد (دنهارت، ۱۳۹۵: ۹۴). اداره دولت و مدیریت دولتی یک علم چندرشته‌ای و میان‌رشته‌ای به‌شمار می‌رود که از علوم سیاسی، جامعه‌شناسی و مدیریت بازرگانی، برای ساختن پایه‌های نظری خود بهره برده و هدف آن، مطالعه و بررسی سازمان‌های دولتی است. نظریه سازمان (که به فرضیه‌هایی درباره رفتار انسان در طایفه و قبیله تا دولت‌های پیچیده اشاره می‌کند) و نظریه اداری (که به فرضیه‌هایی در خصوص رفتار انسان در گروه‌های کاری اشاره می‌کند)، شالوده اصلی نظریه مدیریت دولتی را تشکیل می‌دهند (دانایی فرد و الوانی، ۱۳۹۰: ۱۰).

اداره امور دولتی، رشته‌ای است که به رشته‌هایی چون اقتصاد، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی وابستگی زیادی دارد؛ بنابراین دامنه موضوعات پژوهشی این رشته وسیع می‌شود و به همین دلیل، دانش مدیریت دولتی در حل مسائل جامعه از توانایی بالقوه‌ای برخوردار است (نریمانی و واعظی، ۱۳۹۶ به نقل از بینگهام و اولری، ۲۰۱۵). به اعتقاد رادشلدرز و داگلاس (۲۰۰۳) مطالعه اداره امور دولتی، مطالعه‌ای بین‌رشته‌ای است که بررسی دولت، اساسی‌ترین موضوع آن است و در این مسیر باید از سایر رشته‌ها که جوانبی از دولت را مطالعه می‌کنند، بهره گیرد؛ البته در این مسیر مرزهای معرفت‌شناختی و روش‌شناسی دقیقی وجود ندارد. عده‌ای نیز بر آنند که مرزهای رشته مدیریت دولتی نباید محدود و باریک باشد و موضوعات و محدوده مطالعاتی اداره امور دولتی باید وسیع باشد؛ چرا که موضوع اصلی مورد مطالعه آن یعنی دولت، وسیع است (رادشلدرز و لی، ۲۰۱۱).

اهمیت اداره امور دولتی، از نقش ضروری آن در اداره جامعه ریشه می‌گیرد (روهر^۱، ۱۹۸۶) و محتوای اصلی رشته مدیریت دولتی، شامل ساختار سازمانی حکومت، خدمات ارائه شده به‌وسیله آن و هنر اداره کردن مسائل مرتبط با آن است. به بیان دیگر، این رشته از یک سو دربردارنده جنبه‌های قانونی (قوانین، رویه‌ها و مقررات) است و از سوی دیگر، شامل هنر اداره (هدایت، هماهنگی و کنترل) می‌شود (سیلان و سزن^۲، ۲۰۰۰). به‌گفته بایلی^۳ (۱۹۶۸) و هنری^۴ (۱۹۷۵)، قلمرو مدیریت دولتی شامل پرسش‌های هنجاری درباره بایدهای^۵ اداره بوده و مستلزم به‌کارگیری فناوری و مدیریت است و نیز تأثیر افراد و سازمان‌ها را بر مدیریت و خطمشی بخش دولتی، در نظر می‌گیرد.

درباره مدیریت دولتی، تعاریف بسیاری شده که چندگانه بوده و دارای اشتراکاتی‌اند (پیتس^۶، ۲۰۰۷). به باور والدو^۷ (۱۹۷۵)، مدیریت دولتی نوعی حرفه است و از رشته‌های متفاوت و دیدگاه‌های گوناگون ریشه می‌گیرد. دنهارت^۸ (۱۹۸۴) معتقد است که تعریف مدیریت دولتی باید بر سازمان‌های دولتی متمرکز شود، نه مدیریت نهادهای دولتی (رهنورد و محبی دلگانی، ۱۳۹۵). برخی مدیریت دولتی را شاخه‌ای از اداره امور عمومی تلقی می‌کنند (اورمن^۹، ۱۹۸۴)، درحالی‌که عده‌ای دیگر، آن را رشته‌ای وسیع‌تر می‌دانند؛ به‌طوری‌که رشته‌هایی همچون اداره امور عمومی، خطمشی‌گذاری و مدیریت عمومی

1. Rohr
3. Bailey
5. Oughts
7. Waldo
9. Overman

2. Saylan, & Sezen
4. Henry
6. Pitts
8. Denhardt

در سایه آن قرار دارند (کتل^۱، ۱۹۹۰)؛ بنابراین طبیعی است که تعاریف متفاوتی از مدیریت دولتی وجود داشته باشد. چند نمونه دیگر از تعاریف در زیر ارائه شده‌اند (راجرز^۲، ۲۰۱۰):

- اداره امور دولتی عبارت است از اجرای دقیق و منظم قانون عمومی (وودرو ویلسون، ۱۸۸۷)؛
- اداره امور دولتی عبارت است از مدیریت انسان و منابع، در راستای تحقق اهداف دولت (لئونارد وایت، ۱۹۲۶)؛
- اداره امور دولتی عبارت است از اداره، مهندسی اجتماعی و روان‌شناسی کاربردی (مارشال دیموک، ۱۹۳۷).

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، اجماع نظر چندانی درباره تعریف اداره امور دولتی وجود ندارد و حتی مقبول‌ترین تعاریف نیز مبهم به نظر می‌رسند (راجرز، ۲۰۱۰) و اینکه اداره دولت واقعاً به چه امری می‌پردازد، بحث مناقشه‌برانگیزی شده است. در مدل منسجم رادشلدرز^۳ (۱۹۹۹)، چپستی اداره دولت در قلمرو «بنیان‌گذاری» به قانون اساسی، در قلمرو «پردازش» به هماهنگ‌سازی و فراگرد توسعه سازمان و نهادسازی و در قلمرو «اقدام» به خطمشی، اجرا، ارزیابی و توسعه ارتباطات، معطوف شده است (پورعزت و هاشمی کاسوایی، ۱۳۹۴).

دنه‌هارت، سه جهت‌گیری را در حیطه نظریه اداره امور دولتی مطرح می‌کند (دنه‌هارت، ۱۳۹۵: ۳۷):

- نخست، اداره امور دولتی بخشی از فراگرد دولت و وابسته به سایر مطالعات در علم سیاست در نظر گرفته شده است که در این دیدگاه، نظریه سازمان دولتی فقط بخشی از نظریه سیاسی بزرگ‌تر محسوب می‌شود.
- در دیدگاه دوم (که در ایران نیز متداول است)، سازمان‌های دولتی به همان سبک و سیاق سازمان‌های خصوصی در نظر گرفته شده‌اند؛ در این دیدگاه، نظریه سازمان دولتی، فقط بخشی از نظریه سازمان است و رفتار افراد درون سازمان‌ها صرف‌نظر از نوع سازمان، یکسان است.
- در دیدگاه سوم، اداره امور دولتی، یک حوزه حرفه‌ای شبیه حقوق و طب بوده و از این دیدگاه، نظریه سازمان دولتی دست‌نیافتنی است.

از زمان شکل‌گیری نخستین تمدن‌های بشری، بشر همواره در پی راهی برای اداره بهتر امور جمعی بوده و با گذشت قرن‌ها، تجربه‌های متفاوتی را در زمینه حکومت‌داری کسب کرده است؛ اما آغاز پیدایش نظریه‌های علمی در این زمینه، به بعد از جنگ جهانی دوم بازمی‌گردد (سلیمی و مکنون، ۱۳۹۷). با این حال، گسترش و چندشاخگی رشته مدیریت دولتی پس از جنگ جهانی دوم، موجب شد که پژوهشگران این حوزه تلاش کنند تا اصول و قواعد منسجمی را برای آن تدوین کنند که نتیجه آن، تشدید بحران هویت مدیریت دولتی بود (رادشلدرز، ۱۹۹۹). در واقع، بحران هویت، همواره در رشته مدیریت دولتی به‌منزله مسئله‌ای جدی مطرح شده (هافر، ۲۰۱۶؛ مینزر، ۱۹۹۴؛ والدو، ۱۹۶۸) و این رشته همواره در پی کشف و دست‌یافتن به هویت مجزا و منحصر به‌خود بوده است. یکی از دلایل ابهام ماهوی مدیریت دولتی، به‌منزله یک رشته مطالعاتی، نداشتن مرز و محدوده مشخص برای این رشته در مقایسه با سایر رشته‌هاست (اسلاگل و ویلیامز، ۲۰۱۸) و

دغدغه اصلی‌ای که رشته مدیریت دولتی با آن مواجه است یا خواهد بود (فرازمند^۱، ۲۰۱۲)، از مشخص نبودن مرزهای علمی، قلمرو و اندازه رشته و مقایسه‌های تند و افراطی^۲ با سایر رشته‌های تخصصی، ریشه می‌گیرد (اسلاگل و ویلیامز، ۲۰۱۸ به نقل از استرایب، اسلوتکین و ریورا^۳، ۲۰۰۱: ۵۲۲).

مفاهیم و تئوری‌های مدیریت دولتی، محصول زمان، زمینه و اقتضائاتی است که در آن شکل گرفته‌اند (فرای و رادشلدرز^۴، ۲۰۰۸). در دهه‌های اخیر و به‌ویژه بعد از سال‌های ۷۹-۷۰ میلادی، تغییراتی در ساختارهای سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، از جمله خصوصی‌سازی، قانون‌زدایی و جهانی‌سازی اتفاق افتاد که مطالعات مدیریت دولتی را تحت تأثیر قرار داد. از آنجا که ماهیت رشته مدیریت دولتی، بسیار انعطاف‌پذیر است، مسائل جدیدی مانند بازارمحوری، مدیریت عمومی، پاسخگویی و شیوع فساد و بی‌اخلاقی در دولت‌ها، به‌منزله موضوعات جدید و حساس محورهای پژوهشی، مدیریت دولتی را به‌شدت تحت تأثیر قرار داد و نیاز به بررسی این مسائل در شبه‌پارادایم‌های جدیدتری در مدیریت دولتی احساس شد. در نتیجه، مدیریت دولتی به‌مثابه یک رشته مطالعاتی، تغییر کرد و لزوم بررسی مسائل مطرح شده در شبه‌پارادایم جدید، توسط صاحب‌نظران مدیریت دولتی احساس شد. در نگاه جدید، موضوع مورد بررسی مدیریت دولتی که پیش از این به دولت، ساختار سازمانی و کارکردهای آن محدود می‌شد، با تغییراتی مواجه شده است. امروزه اولویت‌های موضوعی دیگری همچون شفافیت، مشارکت عمومی و رضایت مشتری و شهروندمحوری، جایگزین موضوعاتی مانند اثربخشی و کارایی خدمات عمومی بر مبنای پاسخگویی و هدایت سیاسی شده‌اند (سیلان و سزن، ۲۰۰۰).

کاربرد روش تحلیل محتوا در مطالعات مدیریت دولتی

برخی معتقدند که رشته مدیریت دولتی، از حیث روش‌شناسی، در مقایسه با سایر رشته‌ها رشد و تکامل مطلوبی نداشته است (کتل، ۱۹۹۵؛ گیل و میر^۵، ۲۰۰۰؛ رادشلدرز و لی، ۲۰۱۱). در دهه‌های اخیر، علاقه پژوهشگران به استفاده از روش‌های تحقیق کیفی در موضوعات پیچیده مدیریت افزایش یافته و در این میان، تحلیل محتوا به‌منزله فصل مشترک روش‌های کمی و کیفی، از اهمیت ویژه‌ای در حل مسائل مدیریتی برخوردار است (دورایو، رجر و فارر^۶، ۲۰۰۷). طرفداران استفاده از روش تحلیل محتوا، مزایای متعددی را برای این روش در مقایسه با سایر روش‌ها برمی‌شمارند و به‌دلیل این مزایا، در سه دهه گذشته از آن در پژوهش‌های مدیریتی به‌وفور استفاده شده است. از دیدگاه دورایو و همکارانش (۲۰۰۷) مزایای روش تحلیل محتوا عبارت‌اند از:

۱. در پژوهش‌های مدیریتی، تحلیل محتوا به‌منزله روشی تکرارپذیر^۷ برای پرداختن به سازه‌ها و مفاهیم فردی و گروهی نظیر ارزش‌ها، هدف‌ها، نگرش‌ها و ادراک، مطرح است (کارلی^۸، ۱۹۹۷؛ هاف^۹، ۱۹۹۰؛ کابانوف^{۱۰}، ۱۹۹۶)؛ از این‌رو در گستره وسیعی از موضوعات و پدیده‌های سازمانی قابل استفاده است.

1. Farazmand
3. Streib, Slotkin & Rivera
5. Gill & Meier
7. Replicable
9. Huff

2. Unflattering comparisons
4. Fry, Brian & Raadschelders
6. Duriau, Reger, & Pfarrer
8. Carley
10. Kabanoff

۲. انعطاف‌پذیری تحلیلی این روش بالاست؛ به این صورت که می‌توان آن را در دو سطح به کار برد؛ سطح اول، استفاده از این روش برای تحلیل محتوای آشکار موجود در داده‌های آماری و سطح دوم، استفاده برای مفاهیم مکنونی که به تفسیر نیاز دارند (رابرتز^۱، ۱۹۸۹).

۳. این روش برای تفسیر داده‌های موجود در اسناد سازمانی از طریق ترکیب با روش‌های کمی، بسیار مفید است (تچ^۲، ۱۹۹۰) و همچنین پژوهش‌های طولی را امکان‌پذیر می‌کند؛ و از طریق کاربری آن می‌توان اطلاعات سازمان‌ها را می‌توان از طریق گزارش‌های سالانه، با هم مقایسه کرد (چاچ و همکاران، ۱۹۸۰؛ کابانوف، ۱۹۹۶؛ وبر^۳، ۱۹۹۰).

۴. این روش را می‌توان به صورت غیرمداخله‌ای انجام داد که در این صورت، سوگیری پژوهشگر کاهش می‌یابد (وودرام^۴، ۱۹۸۴).

در این رابطه، تحلیل محتوای آنچه در نشریه‌های یک رشته علمی چاپ می‌شود، به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از اهمیت، موضوعات و مسئولیت‌های آن رشته به دست آوریم. بررسی روندها در نشریه‌ها، به ما کمک می‌کند که ظهور و تداوم موضوعات پژوهشی و روش‌های به کار گرفته شده در طول زمان را شناسایی کرده و قوت‌ها و ضعف‌های نشریه را مشخص کنیم. نتیجه پژوهش‌ها نشان داده است که بسیاری از پژوهشگران مدیریت دولتی در نشریه‌های مدیریت دولتی مقاله ارائه کرده‌اند و در عین حال به نگارش مقاله در سایر حوزه‌ها، اعم از علوم سیاسی، مدیریت، جامعه‌شناسی، مطالعات شهری، رفتار سازمانی و غیره نیز رغبت نشان داده‌اند و همین امر موجب شده تا مقاله‌ها و دستاوردهای علمی پژوهشگران حوزه مدیریت دولتی در مقایسه با محققان سایر علوم، ناچیز جلوه کند (ون د وال و ون دلفت، ۲۰۱۵). راجرز و راجرز (۲۰۰۰) پژوهش‌های منتشر شده توسط اعضای هیئت علمی رشته مدیریت دولتی در سایر مجله‌ها را با پژوهش‌های منتشر شده در مجله‌های تخصصی مدیریت دولتی مقایسه کردند و نتیجه گرفتند که در بازه زمانی ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۷، فقط ۱۸ درصد مقاله‌ها، در ۱۱ نشریه تخصصی منتخب چاپ شده بودند. گارسون و اورمن پژوهش‌های رویکرد خاص حوزه مدیریت دولتی^۵ را به مثابه زیرمجموعه علم اداره امور عمومی^۶ در سال‌های ۱۹۸۱ و ۱۹۸۲ بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که این پژوهش‌ها از هم گسیخته^۷ بوده‌اند (پری و کرامر^۸، ۱۹۸۶).

تحلیل نشریه‌های حوزه مدیریت دولتی در کشور ما نیز دغدغه‌ها، مسئله‌ها و چالش‌های نظری، پژوهشی و تا حدی عملی پژوهشگران و دانشگاهیان این رشته را به ما نشان می‌دهد. جدول ۱ برخی از پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه مدیریت دولتی از طریق روش تحلیل محتوا را نشان می‌دهد.

1. Roberts
3. Weber
5. Public management
7. Fragmented

2. Tesch
4. Woodrum
6. Public administration
8. Perry, & Kraemer

جدول ۱. پژوهش‌های صورت گرفته در مدیریت دولتی با استفاده از روش تحلیل محتوا

پژوهشگر/ پژوهشگران و سال چاپ	حوزه/ نشریه بررسی شده	بازه زمانی بررسی	نتایج
سیگلمن ^۱ (۱۹۷۶)	مجله مدیریت تطبیقی ^۲	۱۹۶۹ تا ۱۹۷۴	در حوزه مدیریت دولتی تطبیقی، پیوندی میان نظریه و داده وجود ندارد.
پری و کرامر (۱۹۸۶)	مطالعات مدیریت دولتی ^۳	۱۹۷۴ تا ۱۹۸۴	شش حوزه پژوهشی در نشریه و بازه زمانی یاد شده عبارت بودند از: نظریه اداره عمومی ^۴ ، مدیریت دولتی ^۵ ، خطمشی عمومی، برنامه‌ریزی، امور کارکنان و امور مالی. ۸۰ درصد مقاله‌هایی که بررسی شده‌اند، از مؤسسه‌های خود حمایت شده‌اند و به‌ندرت از رویکرد تفسیری و انتقادی در مقاله‌ها استفاده شده است. ۵۲ درصد مقاله‌ها از روش پژوهش تجربی ^۶ استفاده کرده‌اند. همچنین نتایج این مطالعه نشان می‌دهد با گذشت زمان، مقاله‌های مرتبط با موضوعات نظریه اداره عمومی، مشارکت شهروندان، برنامه‌ریزی و امور کارکنان کمتر شده و در مقابل، سهم مقاله‌های مرتبط با موضوعات مالی، روابط درون حاکمیتی ^۷ و خطمشی عمومی افزایش یافته است.
ون وارت و کایر ^۸ (۱۹۹۰)	مدیریت تطبیقی و توسعه	۱۹۸۲ تا ۱۹۸۶	پژوهش‌ها در حوزه تطبیقی و توسعه، بیشتر از نوع توصیفی بودند تا آزمون نظریه.
بینگام و بوون ^۹ (۱۹۹۴)	مطالعات مدیریت دولتی	دهه ۵۰ تا ۹۰ میلادی	در بازه زمانی در نظر گرفته شده، موضوعات مجله یاد شده، تغییر اندکی داشته‌اند. در سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۹، حدود ۶۰ درصد مقاله‌ها بر سه حوزه رفتار سازمانی و دولت، مدیریت دولتی ^{۱۰} و منابع انسانی تمرکز داشته‌اند؛ در دهه ۱۹۶۰-۱۹۶۹، یک سوم مقاله‌ها به حوزه منابع انسانی توجه کرده‌اند؛ در دهه ۱۹۷۰-۱۹۷۹، حدود ۳۰ درصد مقاله‌ها بر حوزه مدیریت دولتی متمرکز بوده‌اند و در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۹ نیز ۶۰ درصد مقاله‌ها، بر همان سه حوزه یاد شده در سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۹ تمرکز کرده‌اند.
رادشلدز و لی (۲۰۱۱)	مطالعات مدیریت دولتی	از ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۰	مشارکت پژوهشگران غیرآمریکایی در نگارش مقاله‌ها به مرور زمان افزایش داشته و مشارکت متخصصان (کارکنان و مقامات دولتی) رو به کاهش بوده است. بیشتر مقاله‌های مجله مورد بررسی در حوزه‌های مدیریت، سازمان، امور کارکنان، خطمشی، بودجه‌ریزی و مالی نوشته شده‌اند و روش‌های تحقیق به کار رفته عبارت بودند از: روش کمی - آماری (۳۳/۴ درصد)، تجربی (۲۷/۸ درصد) و رویکرد تحلیلی (۱۸/۱ درصد). همچنین نتایج نشان داد که از سال‌های ۱۹۷۹-۱۹۷۰ به بعد، بر سه موضوع بیشتر تمرکز شده است: رویکرد مدیریت دولتی نوین ^{۱۱} و انتقادهای وارد به آن، پاسخدهی مدیریت دولتی ^{۱۲} در قبال موضوعات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی؛ مراد و ارتباط میان متخصصان مدیریت دولتی و دانشگاهیان.
گولراجانی و مولونی ^{۱۳} (۲۰۱۲)	مدیریت تطبیقی و توسعه در جهان سوم	۱۹۹۶، ۱۹۹۹، ۲۰۰۲، ۲۰۰۵ و ۲۰۰۹	اغلب پژوهش‌های بررسی شده در سطح خرد، به‌صورت توصیفی، کیفی - تجربی و غیرتطبیقی انجام شده‌اند.

1. Sigelman

3. Public Administration Review

5. Public management

7. Intergovernmental relations

9. Bingham, & Bowen

11. New public management

13. Gulrajani, & Moloney

2. Journal of Comparative Administration

4. Administrative theory

6. Empirical research

8. Van Wart, & Cayer

10. Public management

12. Administrative responsiveness

ادامه جدول ۱

پژوهشگر/ پژوهشگران و سال چاپ	حوزه/ نشریه بررسی شده	بازه زمانی بررسی	نتایج
اوندر و بروور ^۱ (۲۰۱۳)	مجله مدیریت دولتی ^۲	۱۹۹۰ تا ۲۰۰۹	نگارنده اغلب مقاله‌های بررسی شده، پژوهشگران مدیریت دولتی بوده‌اند تا متخصصان این زمینه و بیشتر به مرور ادبیات و توسعه مدل‌های مفهومی برای پژوهش‌های آتی پرداخته‌اند تا توسعه و آزمون نظریه‌ها. همچنین تعداد معدودی از پژوهش‌ها حمایت مالی شده‌اند و از لحاظ چارچوب مفهومی و تئوریک، طرح پژوهش و استفاده از روش‌های کمی و کیفی، کیفیت پایینی داشته‌اند.
گرمیلیخوجسن، جیلک، اولسن و تامرز ^۳ (۲۰۱۶)	مطالعات مدیریت دولتی، مجله نظریه و پژوهش مدیریت دولتی ^۴ ، مدیریت دولتی ^۵	۱۹۹۶ تا ۲۰۱۵	کاربرد روان‌شناسی در مطالعات مدیریت دولتی سهم کمی دارد، اما با گذشت زمان رو به افزایش است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، مبتنی بر روش تحلیل محتواست. به طور کلی در تحلیل محتوا، عناصر مد نظر، گردآوری، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل می‌شوند (حافظنیا، ۱۳۸۶). تحلیل محتوا روش منعطفی است که به طور گسترده‌ای در رشته‌های علم اطلاعات، دانش‌شناسی و مدیریت، استفاده شده (وایت و مارش^۶، ۲۰۰۶) و روشی مناسب برای تحلیل متون است که از طریق آن، پژوهشگر می‌تواند به طور سامان‌مند به بررسی روندها و مشخصه‌های اساسی یک متن بپردازد (استملر^۷، ۲۰۰۱). با استفاده از روش تحلیل محتوا، می‌توان مشخصه‌ها و محورهای اساسی یک متن یا مقاله را دسته‌بندی کرد یا مشخصه‌های آن را با مقوله‌ها و دسته‌های از پیش مشخص شده، تطبیق داد (بینگام و بوون، ۱۹۹۴) و مقاله‌ها را از لحاظ تعداد و اطلاعات جمعیت‌شناختی نویسندگان (لو و گاردنر، ۲۰۰۱)، موضوع‌ها و حوزه‌های بررسی شده (پیری و کرامر، ۱۹۸۶؛ بینگام و بوون، ۱۹۹۴؛ رادشلدز و لی، ۲۰۱۱؛ گولراجانی و مولونی، ۲۰۱۲؛ لو و گاردنر، ۲۰۰۱)، وابستگی سازمانی پژوهشگران (رادشلدز و لی، ۲۰۱۱؛ اوندرو و بروور، ۲۰۱۳) و روش و رویکرد پژوهش (رادشلدز و لی، ۲۰۱۱؛ اوندرو و بروور، ۲۰۱۳؛ گولراجانی و مولونی، ۲۰۱۲؛ لو و گاردنر، ۲۰۰۱) بررسی کرد. در این پژوهش نیز مقاله‌های منتشر شده در نشریه مدیریت دولتی دانشگاه تهران با استفاده از روش تحلیل محتوای تلفیقی (کمی و کیفی) بررسی شده است.

تحلیل محتوا را می‌توان به صورت کمی، کیفی یا تلفیقی به کار برد. در تحلیل محتوای کمی، معمولاً مقدار زیادی داده، به اجمال تحلیل می‌شود و می‌توان مجموعه‌ای از اسناد یا متون را استخراج، شمارش و طبقه‌بندی کرد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در تحلیل محتوای کمی، می‌تواند توصیفی یا توصیفی - تحلیلی باشد. در تحلیل توصیفی بر اساس نوع

1. Onder, & Brower

2. Journal of Public Administration

3. Grimmelikhuijsen, Gilke, Olsen, & Tummers

4. Journal of Public Administration Research and Theory

5. Public Administration

6. White & Marsh

7. Stemler

واحد تحلیل باید فراوانی موضوع تحت بررسی در مقوله‌بندی‌ها، تعیین و شمارش شده و بر اساس آن نتیجه‌گیری انجام شود که در این مطالعه، پژوهشگر فقط به تحلیل فراوانی می‌پردازد؛ درحالی‌که در روش توصیفی - تحلیلی، هم تحلیل فراوانی و هم تحلیل همبستگی عناصر و مفاهیم برای انسجام و همبستگی یا گسستگی، بررسی شده و نتیجه نهایی مشخص می‌شود (قائدی و گلشنی، ۱۳۹۵ به نقل از نوشادی، ۱۳۸۶: ۵۰). در رویکرد دوم، یعنی تحلیل محتوای کیفی، مقدار کمی داده مرکب و مفصل تحلیل می‌شود و پایه واحد اطلاعاتی، ظهور یا غیبت یک خصیصه است (قائدی و گلشنی، ۱۳۹۵ به نقل از فاضلی، ۱۳۷۶: ۹۹). تحلیل محتوای کیفی را می‌توان روش پژوهشی، برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از راه فراگردهای طبقه‌بندی سامان‌مند، کدبندی و تم‌سازی یا طراحی الگوهای شناخته‌شده دانست (قائدی و گلشنی، ۱۳۹۵ به نقل از هسیه، ۲۰۰۵). رویکرد سوم، رویکرد تلفیقی است که در آن، پژوهشگر به استفاده هم‌زمان از رویکردهای کمی و کیفی بر حسب موضوع پژوهش می‌پردازد و با بهره‌مندی از روش‌های کمی و کیفی، سعی در مطالعه جامع موضوع دارد (قائدی و گلشنی، ۱۳۹۵ نقل از گلشنی و قائدی، ۱۳۹۲: ۶۲). در پژوهش حاضر، رویکرد تلفیقی مد نظر قرار گرفته است؛ به‌گونه‌ای که با استفاده از تحلیل محتوای کمی، اطلاعات مربوط به جنسیت، رتبه علمی و رشته دانشگاهی نویسندگان، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های مشارکت‌کننده و اطلاعات مربوط به روش‌شناسی (رویکرد پژوهش، سطح تحلیل، استراتژی، نوع داده‌ها، مقطع زمانی پژوهش‌ها و روش گردآوری داده‌ها و جامعه آماری) و به کمک تحلیل محتوای کیفی، موضوع‌ها و محورهای پژوهشی مورد توجه نویسندگان، بررسی شده است. فراوانی ذکر شده در هر مورد، به‌معنای میزان اهمیت نسبی و میزان توجه نویسندگان به آن است و تغییر فراوانی طی زمان، به‌معنای تغییر روند اجرای پژوهش‌ها و دآوری و پذیرش مقاله‌هاست.

به‌طور کلی، چهار ابزار و شیوه کلی برای گردآوری داده‌ها در پژوهش‌ها وجود دارند که عبارت‌اند از: بررسی مدارک و اسناد موجود، مشاهده، مصاحبه و پرسش‌نامه (خاکی، ۱۳۹۳: ۱۹۸-۲۰۱)؛ در پژوهش حاضر از روش بررسی مدارک و اسناد موجود استفاده شده و اطلاعات موجود، در مقاله‌های انتشار یافته در نشریه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، تجزیه و تحلیل شده‌اند؛ به‌گونه‌ای که با بررسی تک‌تک مقاله‌ها، داده‌های لازم گردآوری شدند و با استفاده از نرم‌افزار اکسل^۱ به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. همچنین در تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی، نظیر دسته‌بندی داده‌ها بر حسب توزیع و درصد فراوانی و نیز، رسم نمودار و جدول، استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۲۹۱ مقاله منتشر شده از سال ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷ در نشریه مدیریت دولتی دانشگاه تهران است. در این پژوهش، از نمونه‌گیری استفاده نشده و همه عناصر جامعه، به‌صورت سرشماری بررسی شده‌اند.

یافته‌های پژوهش

تعداد مقاله‌های چاپ شده: طبق یافته‌های پژوهش و همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، از سال ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷، تعداد ۲۹۱ مقاله در نشریه مدیریت دولتی دانشگاه تهران به چاپ رسیده است. بیشترین تعداد مقاله، در سال ۱۳۹۴

بوده که با ۴۳ عنوان به چاپ رسیده است. تعداد مقاله‌ها از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ (به استثنای ۱۳۸۹)، روند افزایشی داشته و از سال ۱۳۹۴ به بعد، تعداد کمتری چاپ شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی مقاله‌های چاپ شده به تفکیک هر سال

سال	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	جمع
تعداد مقاله	۷	۲۸	۳۳	۴۰	۴۳	۳۳	۲۸	۲۹	۱۶	۸	۲۹۱

جنسیت نویسندگان: یافته‌های پژوهش درباره توزیع جنسیتی نویسندگان نشان می‌دهد ۸۱ درصد از آنها مرد و ۱۹ درصد از آنها، زن بوده‌اند. از میان ۸۳۶ نویسنده مشارکت‌کننده، ۶۷۵ نفر مرد و ۱۶۱ نفر زن بودند که این نتیجه حاکی از نقش پررنگ‌تر مردان در نگارش مقاله‌های چاپ شده است.

جدول ۳. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس جنسیت نویسندگان

جنسیت	تعداد	درصد
مرد	۶۷۵	۸۱
زن	۱۶۱	۱۹

رتبه علمی نویسندگان: بر اساس یافته‌های پژوهش، بیشترین افراد مشارکت‌کننده در نگارش مقاله‌ها، استادیار (۲۱۰ نفر) بوده‌اند؛ دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد در جایگاه بعدی قرار گرفتند (۱۸۱ نفر) که اختلاف تعداد آنها با دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مقطع دکتری، ناچیز (۴ نفر) است.

جدول ۴. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس رتبه علمی نویسندگان

رتبه علمی	تعداد	درصد
استادیار	۲۱۰	۲۵
کارشناسی ارشد	۱۸۱	۲۲
دکتری	۱۷۷	۲۱
دانشیار	۱۵۵	۱۸
استاد	۱۰۳	۱۲
مربی	۵	۱
کارشناسی	۵	۱
جمع	۸۳۶	۱۰۰

رشته / گرایش نویسندگان: بر اساس یافته‌ها، بیشترین مشارکت در نگارش مقاله‌ها (۲۹ درصد) توسط پژوهشگران حوزه مدیریت دولتی بوده‌است. همچنین، رشته علمی ۲۲۳ نفر از نویسندگان (۲۷ درصد) مدیریت بوده، اما گرایش آنها مشخص نشده است؛ ضمن اینکه طبق یافته‌ها، پژوهشگران حوزه منابع انسانی و رفتار سازمانی، ۸ درصد از مقاله‌های نشریه را نوشته‌اند که این گرایش‌ها بسته به دانشگاه‌های گوناگون در کشور، زیرمجموعه گروه‌های دولتی و بازرگانی بودند؛ از این رو نویسندگان جزء پژوهشگران حوزه مدیریت دولتی به‌شمار می‌روند. با توجه به آنچه بیان شد و اینکه گرایش‌های پژوهشگران حوزه مدیریت در کشور هم‌پوشانی زیادی دارد، برای تشخیص دقیق نقش‌آفرینی پژوهشگران حوزه دولتی در پژوهش‌های این حوزه، باید هیئت تحریریه نشریه مدیریت دولتی در دریافت مشخصات دقیق نویسندگان، اعم از گرایش علمی آنان، دقت بیشتری داشته باشند.

جدول ۵. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس رشته / گرایش علمی نویسندگان

رشته / گرایش	تعداد	درصد	رشته / گرایش	تعداد به ازای هر رشته / گرایش	درصد
مدیریت دولتی	۲۴۴	۲۹	سیاست‌گذاری، علوم تربیتی، مدیریت کارآفرینی	۱۰	۴
مدیریت	۲۲۳	۲۷	گزارش نشده	۸	۱
مدیریت بازرگانی	۶۴	۸	مدیریت اجرایی	۸	۱
مدیریت منابع انسانی	۵۳	۶	مدیریت فناوری اطلاعات	۷	۱
مدیریت صنعتی	۳۵	۴	مدیریت شهری	۶	۱
مدیریت آموزشی	۳۱	۴	اقتصاد، حسابداری، مهندسی صنایع	۵	۱,۵
مهندسی کشاورزی	۲۵	۳	علوم اجتماعی، علوم ارتباطات، جامعه‌شناسی، مدیریت استراتژیک	۳	۱
مدیریت رسانه	۲۴	۳	آمار، روان‌شناسی، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، حقوق	۲	۱
MBA	۱۶	۲	مهندسی مواد، خط‌مشی‌پژوهی، روزنامه‌نگاری، مطالعات جهان، فلسفه، مهندسی شهرسازی، آینده‌پژوهی، شبکه‌های عصبی، گردشگری، برنامه‌ریزی درسی، مدیریت پروژه، جغرافیا، مدیریت خدمات بهداشتی	۱	۱,۵
مدیریت رفتار سازمانی	۱۲	۱			

موضوعات و محورهای مورد توجه پژوهشگران: طبق یافته‌های پژوهش و همان‌گونه که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، ۵۲ درصد مقالات چاپ شده در فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، در حوزه رفتار سازمانی و منابع انسانی قرار گرفته‌اند؛ این نتیجه نشان می‌دهد که هرچند مأموریت و رسالت اصلی فصلنامه مدیریت دولتی، پرداختن به موضوعات حوزه مدیریت دولتی است، افزون بر نیمی از مقالات چاپ‌شده، ارتباط مستقیمی با مسائل عمومی نداشته‌اند و به طور عمده، ارتباط پژوهش‌های رفتار سازمانی و منابع انسانی چاپ شده با حوزه مدیریت دولتی، از حیث انتخاب سازمان‌ها و نهادهای دولتی برای جامعه آماری، مد نظر قرار گرفته است. همچنین مقالات مرتبط با سازمان و مدیریت در رتبه دوم (۱۲ درصد) قرار گرفته و مقوله‌های خط‌مشی‌گذاری و حکمرانی که موضوعات محوری مدیریت دولتی محسوب می‌شوند، به ترتیب ۹ و ۶ درصد مقاله‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۶. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس موضوعها و محورها

موضوعها و محورها	تعداد	موضوعها و محورها	تعداد
رفتار سازمانی و منابع انسانی	۱۵۱	رسانه، بودجه	۶
سازمان و مدیریت	۳۴	مدیریت دانش، علم مدیریت دولتی	۵
خط‌مشی‌گذاری	۲۶	فساد، مدیریت شهری	۴
حکمرانی	۱۷	گردشگری، مدیریت توسعه، مدیریت ارتباط با شهروندان	۲
کارآفرینی، بازرگانی	۷	فناوری‌های نوین، سیاست، مدیریت استراتژیک، مدیریت مالی، ارتباط دولت و مدیریت عمومی، زبان دولت، بازاریابی سیاسی، بهره‌وری دولت، جریان‌های شکافنده سازمان‌های دولتی، الگوی نظام اداری، سازمان‌های دولتی و شبکه‌های اجتماعی، شفافیت سازمان‌های دولتی، بوروکراسی	۱

در ادامه به بررسی سیر تحول موضوعات پژوهشی در فصلنامه مدیریت دولتی پرداخته شده است. همان‌گونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، بیشترین تعداد مقاله‌های مرتبط با حوزه مدیریت دولتی، در سال‌های ۱۳۹۱، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ چاپ شده‌اند. به‌طور کلی، تعداد مقاله‌های مرتبط با حوزه مدیریت دولتی در سال‌های اخیر، روند افزایشی داشته و این روند نشان می‌دهد که هیئت تحریریه فصلنامه، برای دریافت مقاله‌ها مرتبط با حوزه مدیریت دولتی، دقت بیشتری داشته‌اند که این امر کاملاً در راستای مأموریت علمی فصلنامه بوده است.

جدول ۷. توزیع فراوانی پژوهش‌های مرتبط با حوزه مدیریت دولتی

سال	تعداد کل مقاله‌ها	تعداد مقاله‌های مرتبط با مدیریت دولتی	موضوع‌ها و محورهای پژوهشی مرتبط با حوزه مدیریت دولتی
۱۳۸۷	۸	۱	حکمرانی
۱۳۸۸	۲۰	۲	فساد
			حکمرانی
۱۳۸۹	۱۶	۳	خط‌مشی‌گذاری
			فساد
۱۳۹۰	۲۹	۴	بودجه‌ریزی
			خط‌مشی‌گذاری
			علم مدیریت دولتی
			مدیریت توسعه
۱۳۹۱	۳۳	۱۰	حکمرانی
			خط‌مشی‌گذاری
			فساد
			علم مدیریت دولتی
			ارتباط دولت و مدیریت عمومی
۱۳۹۲	۳۴	۵	زبان دولت
			حکمرانی
۱۳۹۳	۴۰	۳	خط‌مشی‌
			مدیریت ارتباط با شهروندان
			مدیریت توسعه
			حکمرانی
۱۳۹۴	۴۳	۷	بازاریابی سیاسی
			خط‌مشی‌گذاری
			حکمرانی
۱۳۹۵	۳۳	۱۲	مدیریت ارتباط با شهروندان
			بهره‌وری دولت
			حکمرانی
			بودجه‌ریزی
			خط‌مشی‌گذاری
			علم مدیریت دولتی
۱۳۹۶	۲۸	۱۹	جریان‌های شکافنده سازمان‌های دولتی
			الگوی نظام اداری
			سازمان‌های دولتی و شبکه‌های اجتماعی
			خط‌مشی‌گذاری
			حکمرانی
			بودجه‌ریزی
			شفافیت سازمان‌های دولتی
بهار ۱۳۹۷	۷	۵	بوروکراسی
			علم مدیریت دولتی
			فساد
			حکمرانی
			خط‌مشی‌گذاری
			بودجه‌ریزی

دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت‌کننده: بر اساس یافته‌های پژوهش، نویسندگان این مقاله‌ها وابسته به ۶۱ دانشگاه و سازمان متفاوت بوده‌اند؛ ولی بیشترین مشارکت، توسط نویسندگان وابسته به دانشگاه تهران (۳۸۳ نویسنده) بوده است؛ این تعداد، نشان‌دهنده سهم بسزای دانشگاه تهران در نگارش مقاله‌های بررسی‌شده است. همچنین دانشگاه آزاد اسلامی با ۸۰ نویسنده، دانشگاه پیام نور با ۶۱ نویسنده، دانشگاه تربیت مدرس با ۵۵ نویسنده و دانشگاه علامه طباطبائی با ۳۷ نویسنده، به ترتیب بیشترین مشارکت را در نگارش مقاله‌ها داشته‌اند. ضمن اینکه وابستگی سازمانی/دانشگاهی ۱۵ نویسنده در مقاله‌ها مشخص نشده که مستلزم دریافت دقیق‌تر اطلاعات نویسندگان است.

جدول ۸. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس وابستگی دانشگاهی/سازمانی

تعداد به ازای هر دانشگاه	دانشگاه/سازمان	تعداد	دانشگاه/سازمان
۹	ارومیه، شهید چمران، امام حسین (ع)، فردوسی	۳۸۳	تهران
۸	مؤسسه آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی	۸۰	آزاد
۷	سمنان، همدان	۶۱	پیام نور
۶	صداوسیما	۵۵	تربیت مدرس
۵	لرستان، اردبیل، مالک اشتر، تبریز، مازندران	۳۷	علامه طباطبائی
۴	زنجان، خلیج فارس، سازمان پژوهش‌های صنعتی ایران	۲۴	اصفهان
۳	علوم انتظامی، گیلان، امیرکبیر، ولیعصر رفسنجان، شهید ستاری	۱۵	شهید بهشتی
۲	امام صادق (ع)، صنعتی شاهرود، ایلام، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، یزد، جهاددانشگاهی، زاهدان، الزهرا	۱۵	گزارش نشده
۱	شاهد، باشگاه پژوهشگران جوان، مرکز پژوهش‌های مجلس، مرکز تحقیقات سیاست‌های علمی کشور، حضرت معصومه، معاونت ریاست جمهوری، علم و فرهنگ، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، دانشگاه عالی دفاع ملی، علم و صنعت، همدان، انجمن حکمت و فلسفه ایران، غیرانتفاعی، سازمان مدیریت صنعتی، علوم پزشکی، پژوهشگاه علم و فناوری اطلاعات ایران، تربیت معلم، صنعتی شریف، امام علی (ع)، کشاورزی ورامین، انگلستان، ژاپن، مالزی، چین	۱۰	خوارزمی

جامعه آماری پژوهش‌ها: طبق یافته‌های پژوهش، جامعه آماری پژوهش در ۲۱۴ مقاله (۷۴ درصد) از مجموع ۲۹۱ مقاله چاپ شده در فصلنامه، از نوع سازمان‌های دولتی بوده که نشان می‌دهد اغلب پژوهش‌ها در سازمان‌ها و نهادهای دولتی انجام شده‌اند.

جدول ۹. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس جامعه آماری

درصد	تعداد	جامعه آماری
۷۴	۲۱۴	دولتی
۱۴	۴۲	خصوصی
۶	۱۸	اسناد/متن
۶	۱۷	خصوصی - دولتی

رویکرد پژوهش‌ها: از لحاظ رویکرد پژوهشی و همان‌گونه که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، از میان ۲۹۱ مقاله چاپ‌شده، ۲۰۱ مقاله با رویکرد کمی انجام شده که ۶۹ درصد پژوهش‌ها را شامل می‌شود.

جدول ۱۰. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس رویکرد پژوهش

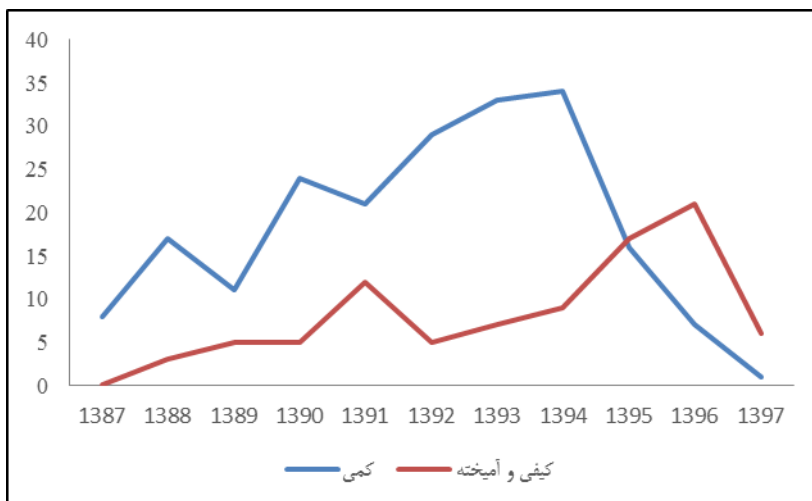
رویکرد پژوهش	تعداد	درصد
کمی	۲۰۱	۶۹
کیفی	۶۱	۲۱
آمیخته	۲۹	۱۰

نکته حائز اهمیت در بررسی داده‌های پژوهش که در جدول ۱۱ نیز مشاهده می‌شود، افزایش مقاله‌های چاپ شده با رویکرد کیفی، در سال‌های اخیر است؛ به‌گونه‌ای که در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ به ترتیب ۷، ۱۳ و ۱۸ مقاله از رویکرد کیفی استفاده کرده‌اند.

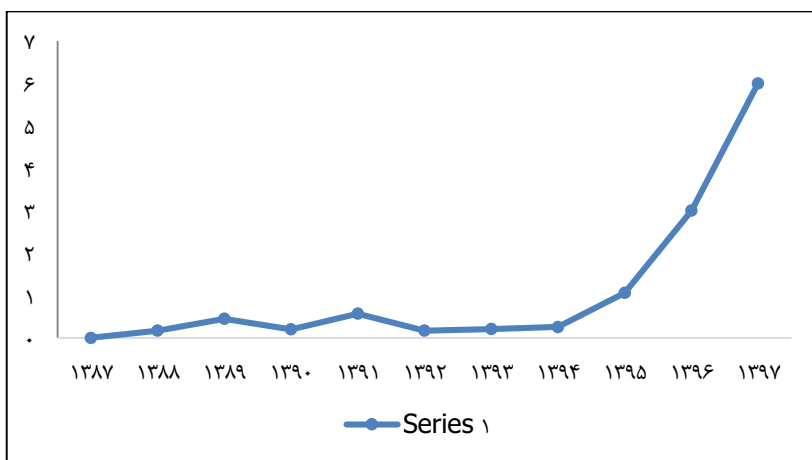
جدول ۱۱. توزیع فراوانی تفکیک رویکردهای پژوهش‌های انجام شده

سال	تعداد کل مقالات	ترکیب رویکردها	سال	تعداد کل مقالات	ترکیب رویکردها
۱۳۸۷	۸	کمی ۸	۱۳۹۳	۴۰	کمی ۳۳
۱۳۸۸	۲۰	کمی ۱۷			
		کیفی ۲			
۱۳۸۹	۱۶	آمیخته ۱	۱۳۹۴	۴۳	کمی ۳۴
		کمی ۱۱			
		کیفی ۳			
۱۳۹۰	۲۹	آمیخته ۲	۱۳۹۵	۳۳	کمی ۱۶
		کمی ۲۴			
		کیفی ۲			
۱۳۹۱	۳۳	آمیخته ۳	۱۳۹۶	۲۸	کمی ۷
		کمی ۲۱			
		کیفی ۷			
۱۳۹۲	۳۴	آمیخته ۵	۱۳۹۷	۷	کمی ۱
		کمی ۲۹			
		کیفی ۳			
		آمیخته ۲			کمی ۴

شکل ۱ روند رویکردهای پژوهش را طی ۱۰ سال گذشته و شکل ۲ نسبت پژوهش‌های کیفی و آمیخته به پژوهش‌های کمی را نمایش می‌دهند.



شکل ۱. نمودار روند رویکردهای پژوهشی طی ۱۰ سال اخیر



شکل ۲. نمودار نسبت پژوهش‌های کیفی و آمیخته به پژوهش‌های کمی

نوع پژوهش‌ها: طبق یافته‌های پژوهش، ۲۳۹ مقاله از ۲۹۱ مقاله بررسی شده از نوع کاربردی و ۵۲ مقاله از نوع اکتشافی بوده‌اند.

جدول ۱۲. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس نوع پژوهش

نوع پژوهش	تعداد	درصد
کاربردی	۲۳۹	۸۲
اکتشافی	۵۲	۱۸

سطح تحلیل پژوهش‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که سطح تحلیل ۷۳ درصد مقاله‌های چاپ شده در فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، سطح فردی بوده و سطوح گروه، سازمانی و ملی، در مجموع ۲۷ درصد پژوهش‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۱۳. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس سطح تحلیل

سطح تحلیل	تعداد	درصد
فردی	۲۱۲	۷۳
گروهی	۴	۱
سازمانی	۵۴	۱۹
ملی	۲۱	۷

استراتژی پژوهش: ساندرز، لوییس و ثورن‌هیل^۱ (۲۰۱۵) در مدل پیاز پژوهش، استراتژی‌های پژوهش را به هفت گروه دسته‌بندی کرده‌اند: پیمایش، تحقیق آرشیوی، نظریه داده‌بنیاد، مطالعه موردی، اقدام‌پژوهی، روایت‌پژوهی و آزمایش. بر این اساس، با استفاده از مدل یاد شده، می‌توان استراتژی‌های استفاده‌شده در مقاله‌ها را در هفت گروه مندرج در جدول ۱۴ قرار داد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، ۸۰ درصد پژوهش‌ها به‌صورت پیمایشی انجام شده و ۲۰ درصد باقی‌مانده به‌ترتیب، ترکیبی از استراتژی‌های پژوهش آرشیوی، نظریه داده‌بنیاد، مطالعه موردی، اقدام‌پژوهی، روایت‌پژوهی و آزمایش بوده‌اند.

جدول ۱۴. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس استراتژی پژوهش

استراتژی پژوهش	تعداد
پیمایش	۲۳۳
پژوهش آرشیوی	۳۳
نظریه داده‌بنیاد	۱۵
مطالعه موردی	۴
اقدام‌پژوهی	۳
روایت‌پژوهی	۲
آزمایش	۱

مقطع زمانی پژوهش‌ها: جدول ۱۵ نشان می‌دهد که ۹۱ درصد پژوهش‌های بررسی شده از لحاظ زمانی به‌صورت مقطعی به بررسی موضوعات پرداخته‌اند و فقط ۹ درصد پژوهش‌ها به‌صورت طولی اجرا شده‌اند.

جدول ۱۵. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس مقطع زمانی

مقطع زمانی	تعداد	درصد
مقطعی	۲۶۵	۹۱
طولی	۲۶	۹

نوع داده‌ها: بررسی مقالات نشان می‌دهد که ۸۲ درصد از پژوهش‌های انجام شده در فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران از داده‌های اولیه برای اجرای پژوهش استفاده کرده‌اند که درصد شایان توجهی است.

جدول ۱۶. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس نوع داده

نوع داده	تعداد	درصد
اولیه	۲۴۰	۸۲
ثانویه	۳۶	۱۲
اولیه - ثانویه	۱۵	۶

روش گردآوری داده‌ها: بررسی نتایج پژوهش نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌ها، برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده کرده‌اند. با توجه به اینکه روش پرسش‌نامه از لحاظ طراحی، توزیع و جمع‌آوری، جزء ساده‌ترین روش‌ها محسوب می‌شود، پژوهشگران بیشتر به این ابزار توجه کرده‌اند. پس از پرسش‌نامه، روش مصاحبه در رتبه بعدی قرار گرفته (۶۱ مقاله) است. شایان ذکر است که در برخی پژوهش‌ها نیز، ترکیبی از روش‌های بیان شده در جدول ۱۷ استفاده شده است.

جدول ۱۷. توزیع فراوانی پژوهش‌ها بر اساس روش گردآوری داده‌ها

روش گردآوری داده‌ها	تعداد
پرسش‌نامه	۲۱۶
مصاحبه	۶۱
مرور ادبیات	۱۷
اسناد و بایگانی	۱۶
مشاهده	۷

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

علم‌سنجی^۱، یک حوزه پژوهشی است که به بررسی علمی اطلاعات مربوط به مطالعات و پژوهش‌های یک موضوع یا نشریه، از طریق بررسی کیفی مقاله‌های منتشر شده در آن حوزه می‌پردازد و اغلب از اطلاعات کتاب‌سنجی^۲ پژوهش‌های منتشر شده نیز بهره می‌برد. با استفاده از رویکرد علم‌شناسی در بررسی و مطالعه یک نشریه، می‌توان تغییرات آن نشریه را

در گذر زمان، بر اساس پژوهشگران آن حوزه، ارتباط با سایر علوم و موضوعات و محورهای پژوهش شده، شناسایی و تحلیل کرد. ارزش روش یاد شده در این است که بدون سوگیری می‌توان موضوع و نویسندگان هر مقاله را با استفاده از آن بررسی کرد (نای و سوگیموتو و رابین^۱، ۲۰۱۷). در پژوهش حاضر نیز با رویکرد علم‌سنجی و بهره‌مندی از روش تحلیل محتوا، به تحلیل محتوای مقاله‌های منتشر شده فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، از سال ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷ پرداخته شد و داده‌های مورد نیاز درباره تعداد مقالات چاپ شده در فصلنامه، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوعات و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت‌کننده، جامعه آماری، رویکرد، نوع، سطح تحلیل، استراتژی و مقطع زمانی پژوهش‌ها، نوع و روش گردآوری داده‌ها، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شدند.

طبق نتایج پژوهش، در بازه زمانی مد نظر، ۲۹۱ مقاله در فصلنامه مدیریت دولتی به چاپ رسیده است. نتایج پژوهش نشان داد که اغلب نگارندگان مقاله در فصلنامه مدیریت دولتی، مرد بوده که بیشترین مشارکت‌کنندگان را استادیاران و کمترین آنان را مریبان و فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی شکل داده‌اند. نتایج مربوط به گرایش و رشته علمی نویسندگان این مقالات نشان داد که به ترتیب، پژوهشگران حوزه مدیریت دولتی (۲۹ درصد) و پژوهشگران حوزه مدیریت (۲۷ درصد) بیشترین مشارکت را داشته‌اند. باید هیئت تحریریه فصلنامه، توجه بیشتری به ثبت دقیق رتبه علمی نویسندگان داشته باشند؛ زیرا برخی نویسندگان که رشته آنها مدیریت ذکر شده از پژوهشگران حوزه دولتی هستند. منظور از رشته مدیریت، پژوهشگران گرایش‌های رفتار سازمانی، منابع انسانی، بازرگانی، صنعتی، آموزشی، رسانه، MBA، اجرایی، کارآفرینی، فناوری اطلاعات، شهری و سیاست‌گذاری بوده است. جالب آنکه، مشارکت پژوهشگران سایر علوم اعم از رشته‌های مهندسی (به‌خصوص رشته مهندسی کشاورزی) به تعداد ۲۵ نفر بوده است. تحلیل داده‌های مربوط به موضوع و محور پژوهش‌ها نشان داد که بیشترین تعداد مقالات (۵۲ درصد) در حوزه رفتار سازمانی و منابع انسانی انجام شده‌اند و توجه به بحث از موضوعات اصلی حوزه مدیریت دولتی (مانند خط‌مشی‌گذاری، حکمرانی و بودجه) کمتر بوده است؛ هرچند در سال‌های اخیر، روند پذیرش مقاله دچار تغییراتی شده و مقالات متمرکز بر حوزه مدیریت دولتی بیشتر شده‌اند. همان‌گونه که نتیجه پژوهش‌های قبلی (پری و کرامر، ۱۹۸۶؛ بینگام و بوون، ۱۹۹۴؛ رادشلدز و لی، ۲۰۱۱) نیز نشان داده‌اند، پژوهش‌های رفتار سازمانی و منابع انسانی، همواره در حوزه مدیریت دولتی مطرح بوده‌اند و در گذشته نیز صاحب‌نظرانی همچون هربرت سایمون و دوایت والدو، بارها بر اهمیت پژوهش‌های روان‌شناختی و رفتاری در مدیریت دولتی تأکید کرده‌اند (گریملیخوجسن و همکاران، ۲۰۱۶)، اما اختصاص ۵۲ درصد از مقالات نشریه تخصصی مدیریت دولتی به پژوهش‌های رفتار سازمانی و منابع انسانی، با رسالت اصلی نشریه یاد شده تناسب ندارد و توصیه می‌شود که توجه بیشتری به پذیرش مقالات متمرکز بر حل مشکلات عمومی، معطوف گردد. همچنین پذیرش و انتشار مقالات گوناگون در حوزه‌های غیرتخصصی (اعم از بازرگانی، رسانه و مالی) موجب ازهم گسیختگی و پراکندگی موضوعی در فصلنامه خواهد شد و فصلنامه را از انجام رسالت اصلی خود که پرداختن به موضوعات منسجم مدیریت دولتی است، بازمی‌دارد.

بر اساس نتایج، نویسندگان وابسته به ۶۱ دانشگاه و سازمان گوناگون بودند و بیشترین مشارکت را نویسندگان وابسته به دانشگاه تهران (۳۸۳ نویسنده) داشته‌اند. این میزان مشارکت، نشان‌دهنده سهم شایان توجه دانشگاه تهران در نگارش مقالات فصلنامه مدیریت دولتی است. نتیجه مهم دیگر، مشارکت خوب دانشگاه‌های آزاد و پیام نور نسبت به سایر دانشگاه‌های مطرح تهران در حوزه مدیریت (نظیر تربیت مدرس، علامه طباطبائی و شهید بهشتی) است که از نقش آفرینی قابل قبول دانشگاه‌های یاد شده در مقالات منتشر حکایت دارد. حضور نویسندگانی از دانشگاه‌های انگلستان، ژاپن، مالزی و چین نیز شایان توجه بوده، ظرفیت خوب فصلنامه را برای پذیرش مقالات از نویسندگان پارسی زبان خارج از کشور نشان می‌دهد؛ به‌ویژه با ملاحظه آنکه دانشگاه تهران، همواره به‌منزله نماد آموزش عالی، در داخل و خارج از کشور مطرح است و برند آن، تأثیر بسزایی در دریافت مقالات تخصصی دارد. در خصوص جامعه آماری پژوهش‌های انجام شده، نتایج قابل قبولی به‌دست آمد و مشخص شد با اینکه موضوعات، لزوماً در حوزه مدیریت دولتی نبودند، جامعه آماری ۷۴ درصد از پژوهش‌های انجام شده، سازمان‌های دولتی بوده‌اند. بررسی دقیق جامعه و نمونه آماری پژوهش‌های انجام شده، نشان می‌دهد که در برخی مقاله‌ها، تناسب جامعه و نمونه آماری با موضوع و مسئله مورد پژوهش ضعیف است.

نتایج تحلیل داده‌ها درباره رویکرد پژوهش‌ها نشان داد که اغلب نویسندگان برای تحلیل، از رویکرد کمی استفاده کرده‌اند. این نتیجه مشابه پژوهش رادشدرز و لی (۲۰۱۱) است؛ در پژوهش آنان نیز به تمایل بیشتر پژوهشگران مدیریت دولتی به استفاده از روش‌های کمی اشاره شده است. بررسی روند تغییر روش‌شناسی پژوهش‌ها در فصلنامه مدیریت دولتی، نشان می‌دهد که از سال ۱۳۹۵ به بعد، تعداد مقالات کیفی و آمیخته، بیشتر از مقالات کمی بوده و این نتیجه، گویای افزایش استفاده پژوهشگران از رویکردهای کیفی و آمیخته و همچنین افزایش استقبال هیئت تحریریه فصلنامه، از رویکردهای یاد شده است. به گفته پری و کرامر (۱۹۸۶)، یکی از تغییرات ضروری برای ارتقا و بهبود روش‌شناسی پژوهش در حوزه مدیریت دولتی، استفاده از روش‌های کیفی است؛ زیرا روش‌های کیفی در تفسیر و معنادگی داده‌ها، نقش اساسی دارند و پژوهش‌های تجربی نیز این موضوع را تأیید می‌کنند که پژوهش‌های کیفی، اهمیت بسزایی در بهبود روند توسعه دانش دارند. با بررسی روند تغییر روش‌شناسی پژوهش‌های فصلنامه مدیریت دولتی، می‌توان نتیجه گرفت که در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، به ترتیب در ۷، ۱۳ و ۱۸ مقاله، از رویکرد کیفی استفاده شده است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که ۸۲ درصد پژوهش‌ها کاربردی بوده‌اند. پژوهش کاربردی، پژوهشی است که با هدف بهره‌مندی از نتایج برای حل مشکلات و مسائل موجود در سازمان اجرا می‌شود، در حالی که یافته‌های پژوهش اکتشافی، به افزایش دانش در زمینه‌های گوناگون مدیریت کمک می‌کند (سکاران، ۱۳۹۰: ۸). صاحب‌نظران مدیریت دولتی در خصوص ماهیت پژوهش مدیریت دولتی، دیدگاه‌های متفاوتی دارند. برخی مانند سایمون (۱۹۴۵) معتقدند که انجام پژوهش‌های تجربی و آزمایش، نحوه اداره صحیح را هدایت می‌کند، درحالی‌که برخی دیگر، از اتکا بر اجرای پژوهش‌های صرفاً کاربردی انتقاد کرده، بر آنند که برای افزایش سهم‌افزایی پژوهش‌ها، باید به اکتشاف و تولید علم جدید دست زد (مک‌کوردی و کلیرلی^۱، ۱۹۸۴). همان‌گونه که نتایج

بررسی جامعه آماری پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد، اغلب پژوهش‌ها در سازمان‌های دولتی و خصوصی و در راستای حل مسائل سازمانی، انجام شده‌اند و از نوع کاربردی هستند.

در خصوص سطح تحلیل مقالات، نتایج نشان داد که اغلب مقالات (۷۴ درصد)، متمرکز بر سطح فردی انجام شده‌اند. در حدود ۵۲ درصد از مقاله‌های فصلنامه، به موضوعات رفتار سازمانی و منابع انسانی پرداخته‌اند؛ موضوعاتی که معمولاً سطح تحلیل بیشتر آنها، فردی است. بررسی مقالات همچنین نشان می‌دهد که در هیچ پژوهشی از روش چندسطحی استفاده نشده است؛ ضمن اینکه گردآوری داده‌های مربوط به سطوح بالاتر از فرد در بسیاری از موارد با خطاهای روش‌شناسی همراه بوده است. توجه بیشتر به سطح تحلیل، در درک پیچیدگی پدیده‌های گوناگون مورد مطالعه در مدیریت دولتی، بسیار ضروری است.

علاوه بر موارد فوق، بررسی استراتژی به کار رفته در پژوهش‌ها نشان داد که استراتژی ۸۰ درصد پژوهش‌ها از نوع پیمایشی بوده و در ۲۰ درصد باقی‌مانده، از سایر استراتژی‌ها اعم از پژوهش آرشیوی، نظریه داده‌بنیاد، مطالعه موردی، اقدام‌پژوهی و روایت‌پژوهی استفاده شده است. از حیث بعد زمانی انجام پژوهش‌ها نیز، ۹۱ درصد از آنها به صورت مقطعی (در یک برهه از زمان) انجام شده و فقط ۹ درصد از آنها، به صورت طولی انجام شده‌اند. همچنین نتایج نشان داد که در ۸۲ درصد از پژوهش‌ها از داده‌های اولیه استفاده شده و پژوهشگران به ندرت از داده‌های ثانویه استفاده کرده‌اند. در خصوص روش گردآوری داده‌ها نیز، پرسش‌نامه ابزار غالب بوده است؛ سهولت توزیع و جمع‌آوری پرسش‌نامه و تحلیل داده‌های حاصل از آن، انگیزه‌ای برای استفاده بیشتر پژوهشگران از این روش بوده است.

با توجه به موارد فوق، پیشنهادهای زیر برای بهبود کیفیت فصلنامه مدنظر قرار می‌گیرند:

- کمابیش در نیمی از مقالات، نویسندگان وابسته به دانشگاه تهران بوده‌اند، بنابراین پیشنهاد می‌شود که سهم پذیرش مقاله از سایر دانشگاه‌ها افزایش یابد تا تنوع بیشتری از لحاظ نویسندگان و دانشگاه، در نگارش مقالات پدید آید.
- با توجه به ظرفیت انتشار مقاله از نویسندگان پارسی زبان دانشگاه‌های خارج از کشور، پیشنهاد می‌شود که ارتباط و مرادبه بیشتری میان فصلنامه و دانشگاه‌های خارجی برقرار شود تا سهم آنان نیز در مقالات فصلنامه افزایش یابد.
- در برخی مقالات، اطلاعاتی مانند جامعه و نمونه آماری، عنوان دقیق دانشگاه، سازمان، گرایش^۱، رشته علمی نویسندگان و نظایر آن ذکر نشده است که پیشنهاد می‌شود که هیئت تحریریه و مدیر داخلی برای کسب اطلاعات دقیق، اهتمام بیشتری داشته باشند.
- حدود ۷۴ درصد پژوهش‌ها در سطح فردی و ۷ درصد از آنها در سطح ملی انجام شده‌اند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود که پذیرش مقالات درباره سطوح تحلیل وسیع‌تر نظیر سطح ملی، در اولویت فصلنامه قرار گیرد؛ زیرا بهتر است که پژوهش‌های حوزه مدیریت دولتی بیشتر در سطح ملی انجام شوند.

۱. گرایش علمی ۲۷ درصد از نویسندگان مقاله فقط مدیریت قید شده است.

- جامعه آماری ۲۰ درصد از مقالات منتشر شده، سازمان‌های «خصوصی» و «خصوصی - دولتی» بوده‌اند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود که پذیرش مقالاتی که جامعه آماری آنها، چنین سازمان‌هایی هستند، محدودتر شود؛ زیرا موضوعات مدیریت دولتی در بخش خصوصی چندان معنادار نیستند و همان‌گونه که در بررسی مقالات مشخص شد، این مقالات معمولاً با قلمرو علمی مدیریت دولتی ارتباطی نداشتند.
- در بسیاری از نشریه‌های مهم و پرارجاع مدیریتی، دیدگاه و رویکرد مشخصی را در پذیرش و تعیین نسبت پذیرش مقالات کمی یا کیفی رعایت می‌کنند و سهم مشخصی را برای پژوهش‌های کمی و کیفی در نظر می‌گیرند و در دوره‌ها و شماره‌های گوناگون، نسبت مقالات دارای رویکرد کمی و کیفی را مدنظر قرار می‌دهند. بعد از سال ۱۳۹۵، پذیرش پژوهش‌های دارای روش کیفی، ناگهان افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است. پیشنهاد می‌شود که این مهم با دقت، مدنظر هیئت تحریریه قرار گیرد.
- در حدود ۸۲ درصد پژوهش‌های بررسی شده از نوع کاربردی بودند و پژوهش‌های اکتشافی، سهم کمتری داشتند؛ از این رو پیشنهاد می‌شود که پذیرش پژوهش‌های اکتشافی نیز در اولویت قرار گیرد؛ زیرا این دسته از پژوهش‌ها به گسترش دانش موجود در مدیریت دولتی کمک می‌کنند؛ بنابراین، پژوهش‌های اکتشافی با توجه به بحران هویت دامن‌گیر مدیریت دولتی، می‌توانند نقش مهمی در مهار این بحران داشته باشند.
- روش گردآوری داده‌ها، اغلب پرسش‌نامه بوده و از مصاحبه کمتر استفاده شده است؛ از این رو پیشنهاد می‌شود که هیئت تحریریه و داوران، به پذیرش مقالاتی که برای گردآوری داده‌ها از سایر روش‌ها نظیر مصاحبه استفاده کرده‌اند بیشتر توجه کنند؛ به‌ویژه از آن حیث که مصاحبه با خبرگان و متخصصان مدیریت دولتی، به دانش‌افزایی بیشتر و عمیق‌تر در این رشته کمک می‌کند؛ زیرا با توجه به محدودیت‌هایی که روش پرسش‌نامه دارد، حجم زیاد پژوهش‌های مبتنی بر این روش، ممکن است کیفیت داده‌ها و تحلیل‌ها را تحت تأثیر قرار دهد.
- بیش از نیمی از پژوهش‌های منتشر شده در فصلنامه (۵۲ درصد)، در حوزه رفتار سازمانی و منابع انسانی بوده‌اند که با در نظر گرفتن رسالت اصلی فصلنامه مدیریت دولتی در کمک به دانش‌افزایی در زمینه حل مشکلات مدیریت دولتی، پیشنهاد می‌شود که پذیرش مقالات مرتبط با حوزه مدیریت دولتی و خط‌مشی نیز در اولویت قرار گیرد.
- تحلیل محتوای موضوعات، روش‌شناسی‌ها و روندهای مربوطه در فصلنامه مدیریت دولتی، انعکاسی از تلاش‌های علمی استادان، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و مدیران و کارشناسان دولتی است. از این رو با بررسی یافته‌های این پژوهش می‌توان برخی از شکاف‌های پژوهشی موجود در مدیریت دولتی کشور را از حیث کاربردی، نظری و روش‌شناسی، شناسایی کرد و برای پاسخ به نیازهای علمی و کاربردی مغفول مانده، برنامه‌های لازم را تدوین کرد.

منابع

- پورعزت، علی اصغر؛ هاشمی کاسوایی، مینا سادات (۱۳۹۴). بازشناسی هویت مدیریت دولتی و دانش اداره. پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۸ (۳۰)، ۵-۳۱.
- حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۸۶). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: انتشارات سمت.
- خاکی، غلامرضا (۱۳۹۳). روش تحقیق (با رویکرد پایان‌نامه‌نویسی). تهران: انتشارات فوژان.
- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، سید مهدی (۱۳۹۰). گفتارهایی در فلسفه تئوری‌های سازمان دولتی. تهران: انتشارات صفار.
- دنه‌ارت، رابرت بی (۱۳۹۵). نظریه‌های سازمان دولتی، ترجمه سید مهدی الوانی و حسن دانایی فرد. تهران: انتشارات صفار.
- رهنورد، فرج اله؛ محبی دلگانی، مرضیه (۱۳۹۵). آثار جهانی شدن بر مدیریت دولتی در ایران. فصلنامه مدیریت دولتی، ۸ (۳)، ۴۱۵-۴۳۶.
- سالارزهی، حبیب اله؛ ابراهیم‌پور، حبیب (۱۳۹۱). بررسی سیر تحول در پارادایم‌های مدیریت دولتی: از پارادایم مدیریت دولتی سنتی تا پارادایم حکمرانی خوب. فصلنامه مدیریت دولتی، ۴ (۹)، ۴۳-۶۲.
- سکاران، اوما (۱۳۹۰). روش‌های تحقیق در مدیریت. ترجمه محمد صائبی و محمود شیرازی. تهران: انتشارات مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- سلیمی، جلیل؛ مکنون، رضا (۱۳۹۷). فراتحلیل کیفی پژوهش‌های علمی ناظر بر مسئله حکمرانی در ایران. فصلنامه مدیریت دولتی، ۱۰ (۱)، ۱-۳۰.
- قائدی، محمدرضا؛ گلشنی، علیرضا (۱۳۹۵). روش تحلیل محتوا، از کمی گرایی تا کیفی گرایی. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۷ (۲۳)، ۵۷-۸۲.
- محمدی، حامد؛ الوانی، سید مهدی؛ معمارزاده طهران، غلامرضا؛ حمیدی، ناصر (۱۳۹۵). طراحی و تبیین الگوی اثربخش نظام اداری ایران. فصلنامه مدیریت دولتی، ۸ (۴)، ۵۹۱-۶۱۶.
- نریمانی، امیررضا؛ واعظی، رضا (۱۳۹۶). شناسایی عوامل تسهیل‌گر تجاری‌سازی پژوهش‌های دانش مدیریت دولتی. فصلنامه مدیریت دولتی، ۹ (۲)، ۲۳۵-۲۶۲.

References

- Bailey, S. K. (1968). Objectives of the theory of public administration. *Theory and practice of public administration: Scope, objectives, and methods*. Philadelphia: American Academy of Political and Social Sciences.
- Bingham, R. D., & Bowen, W. M. (1994). Mainstream" public administration over time: a topical content analysis of Public Administration Review. *Public Administration Review*, 54(2), 204-208.
- Carley, K. (1997). Extracting team mental models through textual analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 18, SI, 533-558.

- Danaeifard, H. & Alvani, S. M. (2011). *Discussions in philosophy of public organization theories*. Tehran, Saffar Press. (in Persian)
- Denhardt, R. B. (1984). *Theories of Public Administration*. Pacific Grove, California: Brooks/Cole Publishing Co.
- Denhardt, R. B. (2016). *Theories of public organization* (Trans. by Seyyed Mehdi Alvani and Hassan Danaeifard. Tehran, Saffar Press. (in Persian)
- Duriau, V. J., Regeer, R. K., & Pfarrer, M. D. (2007). A content analysis of the content analysis literature in organization studies: Research themes, data sources, and methodological refinements. *Organizational research methods*, 10(1), 5-34.
- Farazmand, A. (2012). The future of public administration challenges and opportunities—a critical perspective. *Administration & Society*, 44(4), 487–517.
- Fry, B.R., & Raadschelders, C.N.J. (2008). *Mastering Public Administration: From Max Weber to Dwight Waldo*. Washington, DC: CQ Press.
- Ghaedi, M. & Golshani, A. (2016). Content analysis method; quantitative approach to qualitative approach. *Journal of psychological Methods and models*, 7(23), 57-82. (in Persian)
- Gill, J., & Meier, K. J. (2000). Public administration research and practice: A methodological manifesto. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 10(1), 157-199.
- Grimmelikhuijsen, S., Jilke, S., Olsen, A. L., & Tummers, L. (2017). Behavioral public administration: Combining insights from public administration and psychology. *Public Administration Review*, 77(1), 45-56.
- Gulrajani, N., & Moloney, K. (2012). Globalizing public administration: today's research and tomorrow's agenda. *Public Administration Review*, 72(1), 78-86.
- Hafer, J.A. (2016). Public administration's identity crisis and the emerging approach that may alleviate it. *Hatfield Graduate Journal of Public Affairs*, 1(1): 1–12.
- Hafeznia, M. R. (2007). *An introduction to research method in human science*. Tehran, SAMT press. (in Persian)
- Henry, N. (1975). Paradigms of public administration. *Public Administration Review*, 35(4), 378-386.
- Huff, A. S. (1990). *Mapping strategic thought*. Chichester, NY: John Wiley and Sons.
- Kabanoff, B. (1996). Computers can read as well as count: How computer-aided text analysis can benefit organizational research. *Trends in Organizational Behavior*, 3, 1–21.
- Kettl, D. F. (1990). The Perils-and Prospects-of Public Administration. *Public Administration Review*, 50(4), 411.
- Kettl, D. F. (1995). *Building lasting reforms: Enduring questions, missing answers*. Inside the reinvention machine: Appraising governmental reform. Washington, DC: Brookings Institution.
- Khaki, Gh. (2014). *Research method*. Tehran, Fozzhan press. (in Persian)

- Lowe, K. and Gardner, W. (2001). Ten years of the leadership quarterly: Contributions and challenges for the future. *The Leadership Quarterly*, 11(4):459-514.
- Mainzer, L.C. (1994). Public administration in search of a theory. *Administration and Theory*, 26(3), 359-394.
- McCurdy, H. E., & Cleary, R. E. (1984). Why can't we resolve the research issue in public administration? *Public Administration Review*, 44(1), 49-55.
- Mohammadi, H., Alvani, S. M., Memarzadeh Tehran., Gh., Hamidi, N. (2017). Designing and Developing Iran Administrative system Effectiveness Model. *Journal of Public Administration*, 8(4), 591-616. (in Persian)
- Narimani, A. R., Vaezi, R. (2017). Identify factors to the commercialization of research in Knowledge of public administration. *Journal of Public Administration*, 9(2), 235-262. (in Persian)
- Ni, C., Sugimoto, C. R., & Robbin, A. (2017). Examining the evolution of the field of public administration through a bibliometric analysis of public administration review. *Public Administration Review*, 77(4), 496-509.
- Onder, M., & Brower, R. S. (2013). Public Administration Theory, Research, and Teaching: How Does Turkish Public Administration Differ? *Journal of Public Affairs Education*, 19(1), 117-139.
- Overman, E. S. (1984). Public Management: What's New and Different? *Public Administration Review*, 44(3), 275-278.
- Perry, J. L., & Kraemer, K. L. (1986). Research Methodology in the "Public Administration Review", 1975-1984. *Public administration review*, 46(3), 215-226.
- Pitts, D. W. (2007). How effective is public management research? An analysis of scope and methodology. In *Ninth Public Management Research Conference, Tucson, Arizona, October, 25-27*.
- Pourezat, A. A. & Hashemi Kasvaei, M. S. (2016). Recognizing public administration identity. *Public management researches*, 8(30), 5-31. (in Persian)
- Raadschelders, J. C. (1999). A coherent framework for the study of public administration. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 9(2), 281-304.
- Raadschelders, J. C., & Lee, K. H. (2011). Trends in the study of public administration. *Empirical and qualitative observations from Public Administration Review, 2000-2009*. *Public Administration Review*, 71(1), 19-33.
- Rabin, W., Hildreth & Miller, G. J. (2007). *Handbook of public administration*, 3rd edition, Jack CRC press.
- Rahnavard, F., & Mohebi Delighani, M. (2016). The Effects of Globalization on Public Administration in Iran. *Journal of Public Administration*, 8(3), 415-436. (in Persian)
- Roberts, C. W. (1989). Other than counting words: A linguistic approach to content analysis. *Social Forces*, 68, 147-177.

- Rodgers, R., & Rodgers, N. (2000). Defining the Boundaries of Public Administration: Undisciplined Mongrels versus Disciplined Purists. *Public Administration Review*, 60(5), 435-445.
- Rohr, J. A. (1986). *To run a constitution: The legitimacy of the administrative state*. University Press of Kansas.
- Rutgers, M. (2010). Theory and scope of public administration: An introduction to the study's epistemology. *Public Administration Review*, 1-45.
- Salarzahi, H. & Ebrahimpour, H. (2012). Paradigms of Public Administration: From Traditional Public Administration to Good Governance. *Journal of public administration*, 4(9), 43-62. (in Persian)
- Salimi, J., & Maknoon, R. (2018). Qualitative Meta-analysis of Scientific Researches Concerning the Issue of Governance in Iran. *Journal of Public Administration*, 10(1), 1-30. (in Persian)
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2015). *Research Methods for Business Students*, np: Harlow: Financial Times Prentice Hall.
- Saylan, G., & Sezen, S. (2000). The paradigmatic crises of public administration and teaching curriculum: Turkish case. *Turkish Public Administration Annual*, 24&26, 59-76.
- Sekaran, U. (2011). *Research methods in management* (Trans. by Mohammad Saebi & Mahmoud Shirazi). Tehran, Institute of Public Administration Education. (in Persian)
- Sigelman, L. (1976). In Search of Comparative Administration. *Public Administration Review* 36(6), 612-621.
- Slagle, D. R., & Williams, A. (2018). Redefining the boundaries of Public Administration. *Teaching Public Administration*, 1-17. DOI: 0144739418775789.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical assessment, research & evaluation*, 7(17), 137-146.
- Streib, G, Slotkin, B.J. and Rivera, M. (2001). Public administration research from a practitioner perspective. *Public Administration Review*, 61(5), 515-523.
- Sugimoto, C. R., & Weingart, S. (2015). The kaleidoscope of disciplinarity. *Journal of Documentation*, 71(4), 775-794.
- Tesch, R. (1990). *Qualitative research: Analysis types and software tools*. New York: The Palmer Press.
- Van de Walle, S., & Van Delft, R. (2015). Publishing in public administration: Issues with defining, comparing, and ranking the output of universities. *International Public Management Journal*, 18(1), 87-107.
- Van Wart, M. & Cayer, N.J. (1990). Comparative Public Administration: Defunct, Dispersed, or Redefined? *Public Administration Review*, 50(2), 238-48.
- Waldo, D. (1968). Scope and theory of public administration. In: *Charlesworth JC (ed.) Theory and Practice of Public Administration*. Philadelphia: American Academy of Political and Social Science.

- Waldo, D. (1975). Political science: Tradition, discipline, profession, science, enterprise. *Handbook of political science, 1*, 1-130.
- Weber, R. (1990). *Basis content analysis* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- White, M. D., & Marsh, E. E. (2006). Content analysis: A flexible methodology. *Library trends, 55*(1), 22-45.
- Woodrum, E. (1984). "Mainstreaming" content analysis in the social science: Methodological advantages, obstacles, and solutions. *Social Science Research, 13*, 1-19.